

HANDLEIDING

**voor de certificering van Weidezuivel en
de licentie van het Weidemelklogo**

1 Inleiding

Het weidemelklogo garandeert dat het product gemaakt is van weidemelk. Weidemelk is melk afkomstig van boerderijen waar de koeien van het voorjaar tot in het najaar ten minste 120 dagen per jaar, minimaal 6 uur per dag in de wei lopen. De melk wordt apart opgehaald en verwerkt tot dagverse zuivel – zoals (karne)melk, vla en yoghurt –, kaas en andere zuivelproducten. De Stichting Weidegang borgt het productieproces, het transport en de verwerking van de weidemelk tot het uiteindelijke Weidezuivelproduct.

Het Weidemelklogo is in 2007 geïntroduceerd om weidegang van koeien in Nederland te stimuleren en de producten gemaakt van weidemelk herkenbaar te maken. In 2012 is het logo overgedragen aan Stichting Weidegang. Sindsdien kunnen alle zuivelondernemingen en foodretailers gebruik maken van het Weidemelklogo. Vanaf 2016 is het Weidemelklogo ook beschikbaar gekomen voor buiten Nederland geproduceerde zuivelproducten, hier gelden dezelfde voorwaarden. Het Weidemelklogo is beschikbaar in diverse talen.

Stichting Weidegang stelt als eigenaar van het Weidemelklogo de voorwaarden voor certificering en voor het gebruik van het Weidemelklogo vast. Om op een product het Weidemelklogo te mogen gebruiken moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- Het product is een zuivelproduct of een product waarvan ten minste 10% van de droge stof uit zuivelingrediënten bestaat; en het product is bedoeld voor menselijke consumptie.
- In de gehele productieketen hebben producenten gewerkt volgens de voorwaarden voor weidegang en weidezuivel van de Stichting Weidegang, wat aangetoond wordt doordat iedere schakel in de productieketen een geldig Certificaat Weidegang heeft. In het kort komt het erop neer dat:
 - o De koeien die de melk leveren weidegang krijgen volgens de voorwaarden van de stichting; en
 - o De melk in een gescheiden stroom van reguliere zuivel wordt opgeslagen, vervoerd, verwerkt, bewerkt en verpakt.
- De merkeigenaar van het product heeft een Licentieovereenkomst afgesloten met Stichting Weidegang.

In deze handleiding wordt uitleg gegeven over de certificering van Weidezuivel en de licentie van het Weidemelklogo. Voor uitleg over het gebruik van het Weidemelklogo kunt u de Handleiding voor gebruik van het Weidemelklogo raadplegen.

Vanwege het internationale karakter van het Weidemelklogo zijn de juridische documenten van Stichting Weidegang in het Engels. De documenten zijn te raadplegen op www.weidemelk.nl. Bij (interpretatie)verschillen prevaleert de tekst van de juridische documenten.

2 Wat is weidegang?

Er is sprake van weidegang als melkveebedrijven in hun normale bedrijfsvoering gedurende minimaal zes uur per dag en ten minste 120 dagen per jaar alle daarvoor in aanmerking komende melkgevende koeien op een weide met voldoende grasaanbod laten grazen, zodat de dieren voortdurend hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen.

Om tegemoet te komen aan melkveehouders die behoefte hebben aan meer flexibiliteit bij het toepassen van weidegang is er een alternatief, genaamd flexibele implementatie van weidegang. In plaats van de minimaal zes uur per dag en ten minste 120 dagen per jaar geldt dan dat er op jaarbasis minimaal 720 uren en minimaal 120 dagen per jaar geweid moet worden. Minder uren per dag weiden wordt dan mogelijk, mits dat gecompenseerd wordt met meer dagen per jaar om per saldo op minimaal 720 uren uit te komen. Melkveehouders kunnen dit alternatief toepassen mits het zuivelbedrijf waaraan de melk geleverd wordt het ook toestaat.

2.1 Voorwaarden aan weidegang op melkveebedrijven

Weidegang gaat dus niet alleen over de tijdsduur dat er geweid wordt, het gaat ook om het grasaanbod in de wei en welke koeien geweid worden. Om er zeker van te zijn dat alle drie de elementen van weidegang ingevuld worden en om dit controleerbaar te maken stelt de stichting een aantal voorwaarden aan de weidegang op melkveebedrijven.

Aan deze voorwaarden moeten melkveehouders minimaal voldoen om weideboerderijzuivel te mogen leveren aan zijn zuivelbedrijf. Het zuivelbedrijf dient de voorwaarden, bijvoorbeeld via de reglementen, richting de melkveehouders te handhaven.

De voorwaarden worden uitgebreid beschreven in de Leidraad Controleplan Weidegang Certificaat deel A.

3 Wat is weidezuivel?

Zuivelproducten of producten waarvan ten minste 10% van de droge stof uit zuivelingrediënten bestaat kunnen de titel weidezuivel krijgen. Ze moeten dan wel voor menselijke consumptie bedoeld zijn en het zuivelaandeel moet van weideboerderijmelk gemaakt zijn. Boerderijmelk mag weideboerderijmelk heten als de melkveehouder weidegang toepast volgens de voorwaarden van Stichting Weidegang. Van weideboerderijmelk tot aan het uiteindelijke weidezuivelproduct moet de productie volledig gescheiden zijn van reguliere boerderijmelk of zuivel.

3.1 Gebruik niet-Weidemelk ingrediënten in Weidemelk en Weidezuivelproducten

Het vervaardigen van zuivelproducten is een complex proces, waarbij aan de randvoorwaarden van technologische procesvereisten, uitlijning van fabrieken en strikte wettelijke bepalingen voldaan moet worden. Het gebruik van zuivelingrediënten is soms noodzakelijk om door de consument geapprecieerde producten te kunnen maken. Zuivelingrediënten zijn bijvoorbeeld melkpoeder, weipoeder of melkeiwit.

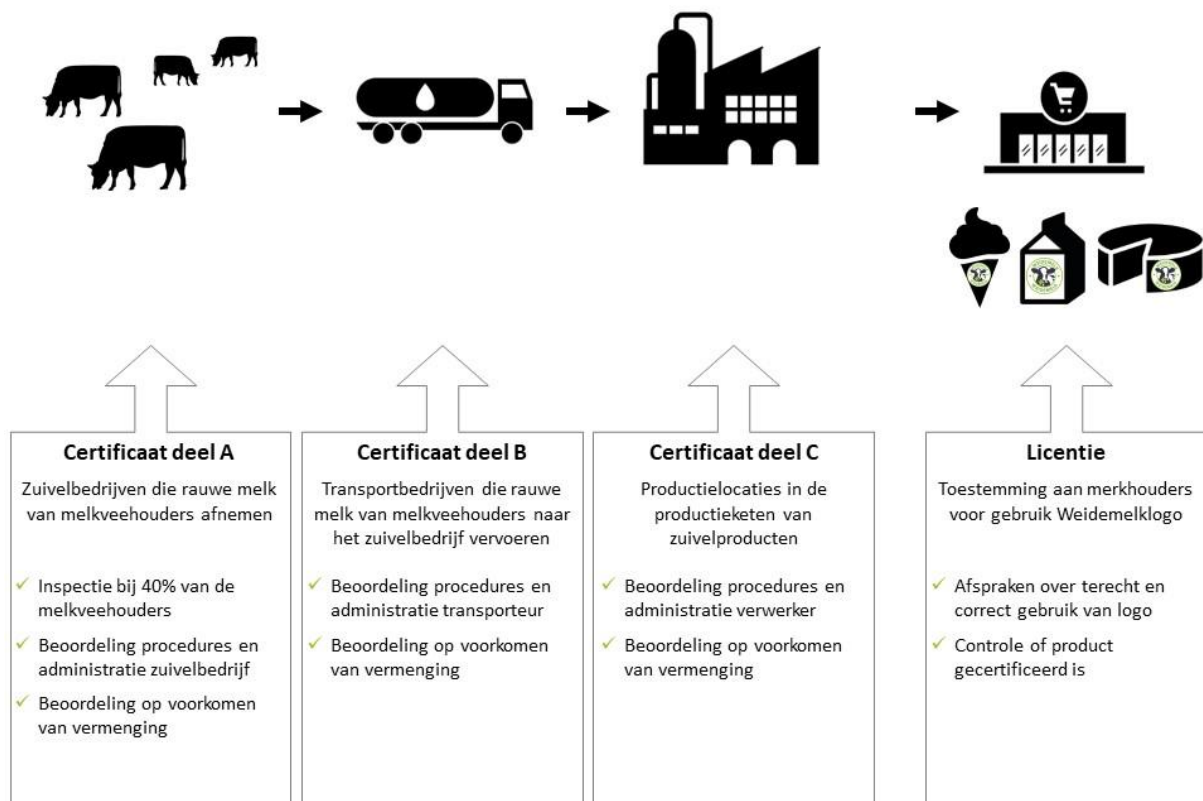
Door genoemde randvoorwaarden en doordat niet van alle zuivelingrediënten een weidezuivelvariant beschikbaar is, is vermenging met niet-Weidemelk zuivelstromen niet volledig uit te sluiten. Het aandeel niet-Weidemelk dient echter wel zo veel mogelijk beperkt te blijven. Daarom moet aan de bepaalde regels voldaan worden. Bij het beschrijven van de criteria voor het gebruik van niet-Weidezuivel(ingrediënten) wordt onderscheid gemaakt tussen Weideconsumptiemelk en overige Weidezuivel:

- Weideconsumptiemelk mag uitsluitend bestaan uit Weideboerderijmelk. Onvermijdelijke inspoeling van fracties niet-Weideboerderijmelk, als gevolg van bijvoorbeeld transport en ontvangst, is toegestaan.
- Overige Weidezuivel wordt onder de volgende condities vervaardigd:
 - a. Weidezuivel mag alleen met Weideboerderijmelk bereid worden.
 - b. Randvoorwaarden voortkomend vanuit bijvoorbeeld technologie, procesvereisten en fabrieks-layout kunnen leiden tot onvermijdelijke vermenging met niet-Weidezuivelstromen en is beperkt toegestaan,
 - c. Slechts indien Weidezuivelingrediënten niet in voldoende kwantiteit, kwaliteit en/of tegen concurrerende prijs beschikbaar zijn, mogen niet-Weidezuivelingrediënten gebruikt worden,
 - d. Niet-Weidezuivelingrediënten worden uitsluitend toegevoegd vanwege hun functionele, additionele eigenschappen,
 - e. Het gezamenlijk aandeel niet-Weidezuivel (bedoeld onder b.) en niet-Weide zuivelingrediënten (bedoeld onder c. en d.) t.o.v. het totale zuiveldeel in een Weidezuivelproduct bedraagt maximaal 5 gewichtsprocent (m/m) ¹.

¹ ((massa niet-Weidemelk + massa niet-Weidemelk zuivelingrediënt) / massa van het totale zuiveldeel van het product) x 100%

4 Het Weidegang Certificaat; deel A, B en C

Centraal in de borging van Weidezuivel staan de zuivelbedrijven die rauwe melk collecteren van melkveehouders, de transportbedrijven die de rauwe melk van melkveebedrijf naar zuivelbedrijf vervoeren en de diverse productielocaties die de zuivel (verder) verwerken tot het eindproduct. Deze bedrijven komen in aanmerking voor een Weidegang Certificaat. Afhankelijk van hun rol in de productieketen gaat het dan over het deel A, B en/of C (zie Figuur 1).

Figuur 1: iedere schakel in de productie van een Weidezuivelproduct moet een geldig Weidegang Certificaat hebben. Afhankelijk van de rol in de keten is dat een deel A, B en/of C. Zodra de hele keten van een zuivelproduct gecertificeerd is mag het eindproduct aan de consument verkocht worden met gebruik van het Weidemelklogo op de verpakking, nadat de merkeigenaar een Licentie heeft ontvangen van Stichting Weidegang.

4.1 Boerderijzuivelbereiders

Een boerderijzuivelaar is in feite een kleine productielocatie die de rauwe melk van zijn eigen bedrijf verwerkt en soms ook nog elders ingekochte melk. Ook Boerderijzuivelbereiders komen in aanmerking voor een Weidegang Certificaat, in dit geval een deel A en een deel C.

4.2 Dienstverleners

Door de hele productieketen van Weidezuivel kunnen te certificeren of gecertificeerde bedrijven gebruik maken van dienstverleners, denk aan transporteurs, schoonmaakdiensten of rijpers. Als deze diensten invloed hebben op het voldoen aan de voorwaarden door het te certificeren of gecertificeerde bedrijf dan moet dit bedrijf de diensten opnemen in haar Controleplan. In sommige gevallen moet de dienstverlener echter zelf gecertificeerd worden. Van belang hierbij is bijvoorbeeld wie de eigenaar is van het Weidezuivel(tussen)product en of de dienstverlener de dienst voor één of voor meerdere bedrijven uitvoert. ID02; *Decision tree for certification links in the production chain for Meadow Dairy* geeft een beslisboom op basis waarvan volgt of een dienstverlener wel of niet een eigen certificaat moet hebben.

5 Jaarlijkse audits door Certificerende Instelling

Alle certificaathouders worden bij de start en daarna jaarlijks beoordeeld door een Certificerende Instelling (CI) die bij Stichting Weidegang is aangesloten. De beoordeling door de CI wordt een audit genoemd. In Figuur 1 staat in het kort opgesomd op welke punten de CI let bij de beoordeling. Kortgezegd komt het erop neer dat de CI controleert of de melkstroom afkomstig is van koeien die weidegang krijgen en of de melkstroom door de hele productieketen niet vermengd wordt met niet-weidegang melkstromen.

Op dit moment zijn de volgende CI's bij de stichting aangesloten:

- Qlip, Leusden NL (voor Weidegang Certificaat deel A, B en C)
- Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC), Lier BE (voor Weidegang Certificaat deel A)

De audit wordt ieder jaar uitgevoerd bij alle bedrijven die een Weidegang Certificaat hebben. In het kort bestaat de audit uit de volgende onderdelen:

- De CI beoordeelt het Controleplan dat door het te certificeren of gecertificeerde bedrijf is opgesteld. Ga naar hoofdstuk 6 voor uitleg over het Controleplan.
- Na goedkeuring van het Controleplan gaat de CI naar het bedrijf toe en beoordeelt of deze opereert zoals in het Controleplan beschreven staat.
- Voor Certificaat deel A: inspectie bij jaarlijks 40% van de melkveebedrijven die weideboerderijmelk leveren. Ga naar hoofdstuk 7 voor uitleg over de Inspecties.

6 Controlesysteem en Controleplan

Het te certificeren of gecertificeerde bedrijf moet ervoor zorgen dat hijzelf en, indien van toepassing, de melkveehouders die de weideboerderijmelk leveren de voorwaarden van Stichting Weidegang naleven. Hiertoe moet hij diverse zaken organiseren, inrichten, vastleggen en controleren; denk aan de administratie van de melkveebedrijven, richtlijnen voor het lossen van tankwagens op de productielocatie of het inrichten van een systeem van traceerbaarheid van het product tijdens het productieproces. Al deze zaken bij elkaar wordt het controlesysteem van het te certificeren of gecertificeerde bedrijf genoemd.

Het Controleplan is een uitgebreide en toetsbare beschrijving van het controlesysteem. Het Controleplan moet door een CI worden goedgekeurd. Het vormt ook de basis van de audit die de CI jaarlijks uitvoert; de CI beoordeelt dan of het te certificeren of gecertificeerde bedrijf handelt zoals in het Controleplan beschreven is.

6.1 Leidraad Controleplan A

Voor het Controleplan voor het Weidegang Certificaat deel A is een leidraad opgesteld. Voor boerderijzuivelbereiders is ook een leidraad voor hun Controleplan opgesteld. Beide zijn te vinden op www.weidemelk.nl.

7 Inspecties bij melkveebedrijven

Ieder jaar wordt 40% van de melkveebedrijven die weideboerderijmelk leveren aan een zuivelbedrijf geïnspecteerd. Dit percentage valt als volgt uiteen:

- a) Minimaal 10%: onaangekondigd, op basis van een risico-inschatting, door een erkende CI
- b) Minimaal 15%: aangekondigd, op basis van steekproef, door een erkende CI
- c) Minimaal 15%: aangekondigd, op basis van steekproef, door Weidezuivelbedrijf of een erkende CI

Het zuivelbedrijf selecteert de bedrijven die geïnspecteerd worden en voert de risico-inschatting uit, of hij besteedt selectie en risico-inschatting uit aan de CI. Als het zuivelbedrijf de inspecties onder c) zelf uitvoert moet hij de medewerkers die hij daarvoor aanwijst opleiden.

7.1 Inspectielijst

De inspecties vinden tijdens het weideseizoen plaats en worden uitgevoerd aan de hand van een inspectielijst, met daarop zes vragen:

1. Is de registratielijst van de dagen waarop de koeien in de weide lopen correct ingevuld en beschikbaar (weidekalender met de dagen en uren/dag weidegang) en laat deze registratie zien dat er uiterlijk 15 juni gestart is met weiden?
2. Lopen alle melkgevende koeien in de weide? Zo nee, leg vast welk percentage niet in de weide loopt en de reden daarvan.
3. Vertonen de koeien natuurlijk graasgedrag, is er voldoende grasaanbod en is het aantal melkgevende koeien per hectare beweidbare huiskavel ≤ 10 ?
4. Zijn de beweidingskavels voorzien van voor melkvee geschikte perceelafscheiding?
5. Zijn de beweidingskavels zichtbaar beweid en stemt het beeld van het graslandgebruik overeen met de kalender?
6. Is het kavelpad of looproute van / naar de weide zichtbaar in gebruik?

Details over de verder planning, invulling, vastlegging en afhandeling van de inspecties zijn beschreven in de Leidraad Controleplan Weidegang Certificaat deel A.

8 Stappenplan voor certificering

In Figuur 2 staat schematisch uitgelegd welke stappen een bedrijf moeten doorlopen voordat er een Certificaat Weidegang uitgereikt kan worden.

Figuur 2: Stappenplan voor certificering

8.1 Wat als het niet in één keer goed is?

Als de CI het te beoordelen Controleplan niet meteen goed kan keuren, ontvangt de aanvrager van de CI bericht dat het Controleplan onvoldoende of incompleet is. De CI laat ook weten welke verbeterpunten er zijn. De aanvrager krijgt de gelegenheid om het Controleplan te verbeteren of aan te vullen en opnieuw ter beoordeling aan te bieden. Pas nadat het Controleplan is goedgekeurd kan de audit uitgevoerd worden.

Als bij de audit blijkt dat de controle niet conform het goedgekeurde Controleplan kan worden verricht, wordt de aanvrager hiervan op de hoogte gesteld. Hij krijgt de gelegenheid om herstelmaatregelen door te voeren waarna er een herstelaudit plaatsvindt. Herstelaudits worden net zo lang herhaald totdat, naar het oordeel van de CI, de Controle volledig conform het Controleplan kan worden verricht. Als na herhaaldelijke audits blijkt dat de controle niet conform het Controleplan kan worden verricht, geldt de Certificeringsovereenkomst als geëindigd en wordt er geen Certificaat Weidegang toegekend.

Na de audit stelt de CI een rapport op. De aanvrager krijgt dat rapport eerst in concept-versie te zien zodat deze er eventuele onjuistheden of verkeerde interpretaties uit kan halen. Pas daarna wordt het rapport in een definitieve versie opgestuurd door de CI.

8.2 Geldigheidsduur Certificaat en vervolgjaren

Het Weidegang Certificaat is geldig tot het einde van het kalenderjaar volgend op het jaar waarin de audit heeft plaatsgevonden.

Ieder volgend jaar levert het Weidezuivelbedrijf zijn Controleplan voor dat jaar aan bij de CI, waarna de CI een audit uitvoert. Blijkt uit de jaarlijkse Audit dat de controle volgens het goedgekeurde Controleplan kan gebeuren dan zal de CI een verlenging van het Certificaat Weidegang uitreiken.

8.3 Scope

Op ieder certificaat wordt opgenomen wat de scope (type product of activiteit) van de certificering is. Tevens kan vermeld zijn dat de weideboerderijzuivel wordt geproduceerd van koeien die in Nederlandse weiden grazen, indien deze Nederlandse oorsprong ook gecontroleerd is in het certificeringsproces.

9 Licentie Weidemelklogo

Zodra de hele keten van een zuivelproduct gecertificeerd is en de merkeigenaar een Licentie heeft ontvangen van Stichting Weidegang, mag het eindproduct aan de consument verkocht worden met gebruik van het Weidemelklogo op de verpakking. Hij moet daartoe een Licentieovereenkomst afsluiten met Stichting Weidegang. In de Licentieovereenkomst worden onder andere afspraken rond de wijze van het voeren van het logo vastgelegd.

De licentie is gekoppeld aan het laatste Certificaat Weidegang in de productieketen. Als de merkeigenaar zelf producent is, is dat dus meestal zijn eigen certificaat. Is de merkeigenaar een retailer dan gaat het hier om het certificaat van de producent die het product aan de merkeigenaar levert. De merkeigenaar is verantwoordelijk voor de naleving van de bepalingen in de Licentieovereenkomst.

De bepalingen kunnen als volgt worden samengevat:

- Het weidemelklogo dient duidelijk en goed leesbaar (minimaal 10 mm doorsnee) te worden aangebracht op verpakkingen en promotiematerialen in de hoogste mogelijke kwaliteit.
- Op iedere verpakking dient het Weidemelklogo minstens een maal vergezeld te zijn van een toelichtende tekst.
- Het is niet toegestaan wijzigingen of aanvullingen op het weidemelklogo aan te brengen of het weidemelklogo te integreren in of te gebruiken als eigen handelsmerk.
- Licentienemer heeft niet het recht de licentie te (sub-)licentiëren, over te dragen etc.
- Licentienemer zorgt dat de Stichting altijd op de hoogte is van de actuele lijst van haar toeleveranciers van weidezuivelproducten (door het aanleveren van het certificaatnummer en EG erkenningsnummer van de toeleveranciers).

De uitgebreide tekst van de Licentieovereenkomst is op de www.weidemelk.nl te vinden. Voor het gebruik van het Weidemelklogo is ook een Handboek opgesteld.

10 Contributie

Om in de algemene kosten voor beheer en toezicht en de kosten, verband houdend met activiteiten die naar het oordeel van de Stichting nuttig of noodzakelijk zijn voor het bevorderen van haar doelstelling, te voorzien, hanteert de stichting een contributie voor certificaathouders, Certificerende Instellingen en licentiehouders. De contributie geldt per kalenderjaar. Er wordt geen korting of restitutie verleend indien slechts een gedeelte van het jaar wordt deelgenomen.

Contributie voor certificaathouders

Weidezuivelbedrijven in het bezit van een Weidegang Certificaat betalen de contributie voor certificaathouders. De verschuldigde jaarlijkse bijdrage per bedrijf is afhankelijk van de totale jaarlijkse bedrijfsomzet. Er zijn vier categorieën. Voor boerderij-zuivelbedrijven geldt een apart contributietarief. Zodanig wordt de contributiestructuur en bijbehorende administratiedruk zo eenvoudig mogelijk gehouden.

Voor 2019 zijn de volgende contributietarieven vastgesteld:

Omzet categorie	Totale jaarlijkse bedrijfsomzet (miljoen euro)	Contributie per jaar (ex BTW)
A	< € 7.5	€ 542
B	€ 7.5 - € 50	€ 1,627
C	€ 50 - € 500	€ 5,424
D	> € 500	€ 10,848
Boerderijzuivelbedrijven	niet van toepassing	€ 77

De contributie wordt met 50% verminderd als de certificaathouder met overtuigende documentatie kan aantonen dat Weidezuivel 5% of minder van de totale jaaromzet van de certificaathouder uitmaakt. Deze uitzondering geldt niet voor certificaathouders met een jaaromzet van weidemelkproducten van meer dan 25 miljoen euro, noch voor Boerderijzuivelbedrijven.

Contributie voor licentiehouders

Bedrijven die een licentieovereenkomst met de stichting hebben afgesloten betalen de contributie voor licentiehouders. De contributie geldt per kalenderjaar met ingang van het eerste jaar na het aangaan van de licentieovereenkomst. De contributie voor licentiehouders is tot nader order vastgesteld op nul euro (€ 0,=).

Contributie voor Certificerende Instellingen

Certificerende Instellingen met een overeenkomst met de stichting betalen de contributie voor Certificerende Instellingen. De contributie is vastgesteld op € 5,166 (excl. BTW).